

naar de wet

zijn systeem. Spinnen zal n heinde en zal hij zijn met elk gen zal hij zijn ronder zal hij en invloed, recht. Christus hier in het oor aan de wet nodig naast geduldig. Het heid verloof, die Chris- gevallen zijn en niet min- om toe. „Op- ijden”. Maar hadheid, bij en de teeke- smaders hen n hun twist-

ord van God ik. Maar het s niet cens ord.

R. S.

VEN

tiking.

ord. Al vinden hem toch nog der:

van Uw gast- ort mogelijk te heer De Rover 38.) Rover geweest, als besproken, door mij ge- ik helaas daar- noemen van stuigen willen, chten van den geven. Enkelen nidden. Ik zal togh, voorzitter lie de opmerkin- , omdat hij als J. C. J. Kuiper ad heb jif de l weergegeven". eemaaltijd deze geveer zes per- er hadden ver- a wij niet meer

uisterde ook ik och iets anders, r stond. er De R. was helaas heb ik niet gezien om gadering moest an Ds K. reeds zijn „ambtelijke njuist is. rties te houden, over de waarde in de prediking, onder 70, onder- the, psychische, n dienende mende plaats n, die ik ken, oudig hierover. zou haast zeg- t de fatale pro- middelwaardet- taal? Ik geloof, te vossen", toch verwaardeering. 1 onderwaardee-

zeggen, dat de voldoende door- geheel (om van ar daarom moet tot de orde roe- nog andere be- les Heeren zijn. agandisten" van de slappen, dan s bedoel ik niet. ilnste terwijl ik t nog te wein- ria revelationis. pen rekening te a hetgeen „zwart n ik en anderen oor mij net zoo dten dan „zwart

op wit". Het heeft zin daartegen te waarschuwen. En nu hoop ik, dat de rust over dit punt weergekeerd is en dank ik U zeer voor de gastvrijheid.

J. OVERDUIN.

Mijn antwoord is aldus:

1. Wat hebben we nu eigenlijk nog aan een debat over wat werkelijk door den heer De Rover zou gezegd zijn? Stel eens, dat de drie genoemde heeren nu heusch goed verstaan, en vooral „aangevoeld” hebben, is dan daarmee aangetoond, dat er een gevaar van „overwaardeering” der geschiedenis der openbaring des heils in de prediking is, welk gevaar door Ds O. gesignaleerd werd? Och neen, daarmee ware dan hoogstens aangetoond, dat na veel moeite en met veel overblijvende onzekerheid er één man te vinden was, die in het afwijzen van verkeerde practijken en methoden (in de evangelisatie) vat op zich gaf, ditmaal dan met betrekking tot de kwestie, welke Ds O. op het tapijt bracht. Maar daarmee is nog in geen deele aangetoond, dat er van een gevaar sprake is ter plaatse, waar Ds O. het zoekt. Uit serieuze, gedrukt materiaal, vond hij geen enkel voorbeeld.

2. Wat heeft Ds O. nu eigenlijk van dhr De R. verteld? Hij gaf: a. een saamvattende diagnose („overwaardeering”); b. een vrije weergave van eenige uitspraken van dhr De R. ter vergadering. Nu houde Ds O. mij ten goede, dat ik zijn diagnose in een aangelegenheid als de onderhavige niet zoo maar aanvaard. Wie diagnoses stellen zal, moet toonen, dat hijzelf de zaak, waar het over loopt, beheerscht. En wie bij anderen vertrouwen vraagt voor zijn diagnoses, moet duidelijk waarneembaar hebben gemaakt, het met die anderen heusch óens te zijn over de grondvragen, die het ziekte- en gezondheidsbeeld in de onderhavige kwestie bepalen. Nu Ds O. aandringt, moet ik hem wel zeggen, dat ik wat dit laatste betreft uit zijn publieke geschriften geen bewijs heb kunnen vinden, dat hij en ik in dezen gelijkelijk denken. Zoolang Ds O. over een boek van Dr Korff, over de Buchmanbeweging, over de beteekenis van Pinkster, spreekt, gelijk hij het deed op den bondsdag 1934 der gereformeerde meisjes, sta ik afwijzend tegenover elke diagnose, die hij stelt ter zake van „overwaardeering” der geschiedenis der Godsopenbaring. Of inzake een vonnis van „cenzijdigheid”.

3. Blijft dus over wat onder b. valt. Maar hoe licht kan men hier elkaar misverstaan? Vooral, wanneer men iemands woorden bekijkt in het licht van een bepaalde „diagnose”? Dhr De R. verwoes mij naar den secretaris van „Filippus”, den heer Broot, ten bewijze, dat hij inderdaad gezegd had, wat hij schreef. Van dhr B. kreeg ik geen nadere bijzonderheden; ik acht ze thans ook niet meer noodig. Zie wat ik schreef onder I. Ieder is de beste uitlegger van zijn eigen woorden.

4. Het is maar goed, dat Ds O. niet zegt, doch alleen maar „haast” „zou” zeggen, dat ik niet WIL zien, wat hij ziet. Over een onbeleefdheid, die niet gezegd is, behoeven we geen woorden te verspelen. Mij moet het van het hart, dat ik de onderschrijving, door Ds O., van wat ik onder 70. opmerkte in mijn vorig stuk, dankbaar zal constateeren zoodra ze mij duidelijk is uit de vruchten. Dan zal ik ook zijn diagnoses met belangstelling aanhooren. Tot dien tijd toe blijf ik de probleemstelling van „over- en onderwaardeering” fataal achten. Als iemand de wet Gods zóó slecht kent, dat hij van de tien geboden (ik neem een voorbeeld) er maar één de aandacht waard vindt, dan lijdt die man niet aan onderwaardeering, doch is schuldenaar tegenover heel de wet. Maar als zelfs die schuldenaar aan de menschen een hoognoodige hoodschap uit dat ééne gebod van de wet des Heeren doorgeeft, dan moeten deze laatste, vooral in een tijd, die nog nauwelijks begon te luisteren, niet de koppen bij elkaar steken, om te constateeren, dat de man-in-kwestie de wet verknijpt, maar dan moeten ze naar zijn onderwijs gaan óben. Niet om zijntentwil, doch om der wille van den eenigen wetgever. Willen zij den man-in-kwestie tot „kalute” vermanen? Laat hen liever zichzelf en hem „profetisch” opwekken, om te komen tot de goede praxis; en voorts den inhoud zelfs zijner profetie niet uit het besef der naaste omgeving verdringen door vage filmbeelden te vertoonen van den profet.

5. Tenslotte: Ds O. wijst naar Dr Kuiper. Zeker, men kan bij dezen veldheer telkens weer uitdrukkingen vinden, waarin hij, staande naar een evenwichtspositie, en naar een toegerust leger, waarschuwt tegen „eenzijdigheden”. Ook in „Drie kleine Vossen” is het zoo; ik zou niet graag de leidende gedachten van dat geschrift missen, maar óók niet graag de inleiding er op woord voor woord onderschrijven. Dr Kuiper zelf zou het vandag ook niet doen, als hij van te voren hoorde, dat de probleemstelling scherp moest wezen. Maar — afgedacht hiervan — de theoloog Kuiper heeft genoegzaam gewaarschuwd tegen het verkeerd opereeren met het begrip van „over- en onderwaardeering”, als het gaat om eischen des Heeren. Voorts — in Kuipers „Kleine Vossen” is het eerste woord: „een zonde”, — en daar ligt de probleemstelling zoolks ze wezen moet. Tenslotte: Kuiper eindigt met een opmerkelijk „Besluit”. Nadat hij heeft afgerkend met wat Ds O. zou noemen de „overwaardeerders” (van intellect, gemoed, wilsleven) komt Kuiper tot „een onmisbaar slot-artikel ten besluite, handelende over de lieden van het tegendeel. Schier zouden we geneigd zijn, hen de tegenvoeters te noemen”.

Niemand nu zal ontkennen, dat toen Kuiper schreef tegen intellectualisme, mysticisme, practicisme, de symptomen daarvan voor het grijpen lagen. Kuiper behoefde heusch niet ten bewijze van de aanwezigheid van het drievoudige door hem gesignaleerde kwaad

zich te beroepen op wat enkele getuigen zich wisten te herinneren van de preciese woorden van een debater op een jaarvergadering. Hij had materiaal, publiek, ter beschikking. Maar wat de historia revelationis betreft: laat men in de omgeving van Ds O. de jacht op den overwaardeeringsvos vooralsnog maar staken. Voorloopig komt het er op aan, de „tegenvoeters” (d.w.z. niet de jagers, maar de tegen-vossen) te leeren, hoe zij preeken moeten over Gods werk in de openbarings-geschiedenis in alle gevallen, waarin de tekst dit eischt. K. S.

Ontkrachting van het verbond.

In ons vorig nummer wezen we er op, dat de verborgen dingen „voor den Heere”, de geopenbaarde daarentegen „voor ons en onze kinderen zijn” (als regel voor geloof en leven). En we herinnerden aan de moeilijke kwestie der verhouding tusschen verbond (geopenbaard) en verkiezing (verborgen); een probleem, dat nog altijd groote moeite geeft in kerk en theologie.

Nu zou men zich vergissen, als men deze moeilijkheden van jonger datum achtte. Zoodra de theologie zich aan nadere detaillering waagde, stuitte ze er op. De eeuwen door kan men dezelfde „standpunten” over en weer ingenomen zien, als welke later, b.v. omstreeks 1892, 1905, 1936, om beurten elk voor zich erkenning vroegen. Wie de geschiedenis kent, gelooft dan ook niet zoo gauw aan de mogelijkheid van „Beseitigung” dezer vraagpunten met behulp van een of andere formule; en geeft er, misschien niet zonder humoristisch affect zijns geestes, acht op, dat de passie, waarmee sommigen roepen om een nieuwe „stormstillende” formule, doorgaans omgekeerd evenredig staat tot de diplomatieke rust eener eventueel tenslotte aanvaarde formule zelf. En hij zal zich wachten voor het helpen importeeren van nieuwe geloofsartikelen, die door een of anderen theoloog of theologencommissie in der haast ontworpen mochten zijn.

De moeilijkheid, die bij de bepaling der verhouding tusschen verbond en verkiezing zich voordoen, laten zich gemakkelijk onderkennen. Het verbond van Gods genade belooft inderdaad genade; niet wat sommigen onder „algemeene genade” verstaan, doch de „bijzondere genade”, welke God in Christus, door den Heiligen Geest schenkt, weldaden, waarvan, om nu maar kort te gaan, de Schrift duidelijk zegt, dat ze aan Gods uitverkorenen worden toegerekend. Dit, wat het ééne „deel” van het verbond (de belofte) betreft. En wat het andere „deel” (den eisch) aangaat, hier staat de zaak niet anders, ook hier wordt alles teruggelield tot de verkiezing. Want wat eischt God in het genadeverbond nu anders dan vruchten der verkiezing? Het zijn geen beneficia humanitatis, waarmee de Verbondsgod genoeg neemt, en geen beschavingsblijken, en geen „kreatuurlijke bewegingen”, doch het zijn de werken van geloof, hoop en liefde, opkomende slechts uit den wortel van een krachtens Gods eeuwig voornemen uit den Geest herboren hart.

Welnu, zoo komt dan de kwestie te staan, — wat wil dan het verbond? En hoe construeert de belijder zijn leer omtrent het verbond? Men ziet voor zijn oogen, dat er menschen zijn, die in den verbondskring opgenomen zijn, die de teekenen des verbonds ontvingen, aan wie de beloften van het verbond zijn gedaan, maar die zijn eischen niet inwilligen, daarin volharden, en heengaan uit dit leven als onverschilligen, of als vijanden van wat hun toegezegd en voorgehouden is. Was het verbond hier ijdel? Of hebben zij het verbond hunnerzijds verbroken? Zoo ja, kan dat dan? Zijn de grenzen, die het verbond trekt, andere, dan die welke de verkiezing heeft gekozen? Zoo ja, hebben we dan nog iets aan het verbond?

Voorzover deze vragen niet uit het ongeloof geboren zijn, waren ze onvernijdelijk. Maar juist, omdat het zwijgen dient te worden opgelegd aan het „vleesch”, en het antwoord slechts aan de Schriften staat, heeft de kerk toe te zien, dat zij niet met de ééne hand terugneme, wat ze met de andere gegeven heeft. Want bij voorbaat staat het vast, dat de Schrift zelf dit niet gedaan heeft, dat zij nooit zoo doen kon. Omdat „Gods beloften” niet ijdel zijn, „om ons te bedriegen, en een spel met ons te spelen” (Calvijn).

Intusschen, de theologie hééft wel eens op déze manier zich uit de moeilijkheden willen redden. En het is goed, daarop te letten, opdat we zelf gewaarschuwd zouden zijn. Sommigen blijken geneigd, het nuttige werk van „met de ééne hand geven, en met de andere óók wat geven” reeds geschied te achten daar, waar men feitelijk met de ééne hand terugnem wat de andere gegeven had. En toch is dat telkens weer heel iets anders.

Nu zou het ons te ver voeren, indien wij ook maar zouden staan naar overzichtelijkheid, in de aanduiding van de onderscheiden manieren, waarop men theologische constructies heeft willen geven, teneinde uit de moeilijkheden te geraken. Het zijn er ettelijke; en ze geven blijk van soms verbluffende hersengymnastiek.

Maar we zullen ons beperken tot enkele voorbeelden. Om aan te toonen, dat ze tenslotte neerkomen op ontkrachting van het verbond. Sprekende van het verbond, kwam men er toch toe, aan dezen term zulk een inhoud te geven, dat feitelijk die inhoud er uit weggeredeneerd werd; dat men van verbond wel sprak, maar intusschen datgene, wat een verbond tot verbond maakt, uit zijn begrip had uitgesneden.

En juist omdat we niet ons vergasten willen op een aanblik van gemakkelijk neergelagen grove ketter,

Onder de sper-lamp!

Juist toen ik mijn schreden wilde voortzetten op het doornige pad van de haast... gulpte de sper-lamp haar rooden lichtstroom voor mijn voeten. Zoo'n lampstraal (zetter, denk om de p!) betracht een vlekkelooze neutraliteit. Een auto remt zich knarsend tot stilstand en een handkar-chauffeur hangt, sullend over het asphalt, met zijn volle gewicht aan de kruk van zijn wagen om hem te doen stoppen vóór de wettelijke streep. Evangelist en communist, dominee en conferencier, ze vinden zich gelijkelijk een half toegeroepen. Alleen de auto met het roode kruisje davert dóór: voor den dood geldt geen stopstreep!

Straks kleurt het rood om in veilig groen; zie nú het straatbeeld! Er zijn benijdenswaardigen, die bij het eerste omschakelen van de stoplamp vooruitschieten, alleen hun voet heeft stilgestaan, alleen hun hand heeft even gepauzeerd om de rem van hun auto, hun hart is in beweging gebleven. Dat hart heeft met de lamp mee-omgeschakeld, het heeft heel de wonderbare verkeersmechaniek mee-beleefd. Gelukkige menschen met het altijd fitte lichaam en een immer actieven geest! Er zijn ook anderen. Die kwamen even full speed aan, maar hun reacties gaan trager. Zij stopten niet gemakkelijk, zij vlogen met de hakken op de stopstreep en slipten bijna in het licht van den verkeersballon. Maar eenmaal tot staan gekomen, nam het hart zijn pauze, de wil ging met vacantie en de motor laat zich bijna niet meer aanslaan. Koosje Quick is Truitje Treuzel geworden en Stoere Barend is veranderd in Simon Bedaard.

Het leven is een gedurig wandelen onder de roode sperlamp. Slechts de zeer sterken van lichaam en geest ondervinden van dat gedurig remmen geen hinder. De meesten krijgen echter op den duur van die roode sperlampjes in hun hersenen en in hun wil. Zij slaan ténten op bij de stopstreep! Zij zijn in hun wilsleven geremd. Dit kan niet en dat kan niet, voor elk bezwaar gaan zij uit den weg. Bij hun sloffenden tred denkt men geen oogenblik aan voeten als van der hinden! Zij zijn wel goed begonnen, er zat wel spirit in hen en moed en liefde! Maar de sperlamp heeft hen gebroken.

Waarom is het getal werkers zoo klein op elk gebied? Waarom kost het zulk een moeite een arbeid levend te houden? Het is de stopstreep, vrienden, het is de sperlamp! Waar zijn de werkers van een vorig jaar? Bij de stopstreep! Waar zijn de gevers uit een vroeger kwartaal? Onder de sperlamp! Waar zijn de vergadering-bezoekers, die bezielde door hun aandacht, hun blij-opklankend lied? Zelfs moeten wij vragen; waar zijn de kerk-gangers? Ik weet van jaren dat ik al bij was als ik een niet al te tochtig staanplaatsje kon bemachtigen, nu kan ik soms onder de preek gaan ver-zitten van het puntje — naar het hoekje — naar het midden van de bank! Waar zijn de trouwe lezers, die hun gouden jubileum vieren als abonné? Waar de contribuanten-in-het-goud? Vrienden, wij hebben sperlamp-zenuwen gekregen en stopstreep-spielen!

Toch behoeft dat niet. Het is GóD, Die ons doet wandelen onder het rosse licht van de sperlampen. Het is GóD, Die telkens weer de stopstreep trekt voor onze voeten. Op allerlei wijze, door ons de gezondheid te ontnemen, door een crisis te zenden in onze finantiën, door allerlei belemmeringen te leggen op ons pad. Hij wil ons daardoor niet uitdooven en niet breken, ons niet moedeloos maken noch geesteloos. Maar de Heere wil ons oefenen in de afhankelijkheid des geloofs. Die is heel wat anders dan lidelijkheid of berusting. Het geloof leert wachten met den voet op het gaspedaal, met de hand op den starter, met den teen op de stopstreep! Als God het dan vergunt, schakelt met de lamp tegelijk onze ziel óm. Wij wandelen onder sperlampen en wij worden niet moede! Wij loopen over stopstreepen en wij worden niet mat.

N. B.

doch, vanwege den ernst der zaak liever ons tot serieuze theologen bepalen, zullen we onze voorbeelden kiezen uit theologen, die bij de gereformeerden steeds een open oor hebben gevonden, voor wat de hoofdzaken aangaat.

Eén der eerste pogingen nu, om uit de impasse te geraken, is deze, dat men binnen den verbondskring onderscheidt tusschen wat ik — zonder ondeugend te willen worden — zou willen noemen: „algemeene (verbonds)genade en bijzondere (verbonds)genade”.

Want er wordt ook binnen het complex der verbonds-weldaden onderscheiden tusschen algemeene en bijzondere genade des verbonds. Prof. Hepp, in zijn bekende brochures, heeft zijn hoofd geschud, toen hij van ondergeteekende ergens de verklaring aantrof, dat hij bij